

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Факултет политичких наука

Изборном већу

На својој седници одржаној 21. фебруара 2022. године Изборно веће Факултета политичких наука формирало је **Комисију за припрему Извештаја о пријављеним кандидатима за избор ванредног професора за ужу научну област Европске студије**, у саставу: проф. Др Слободан Самарцић, редовни професор Факултета политичких наука Универзитета у Београду, проф. Др Радован Вукадиновић, редовни професор у пензији Правног факултета Универзитета у Крагујевцу и проф. Др Бојан Ковачевић, редовни професор Факултетат политичких наука Универзитета у Београду. Поступајући по одговарајућим одредбама Закона о високом образовању, Правилника о минималним условима за стицање звања наставника на Универзитету у Београди, одговарајућим изменама и допунама Правилника, као и Статута Универзитета у Београду - Факултета политичких наука, Комисија је прегледала конкурсни материјал и у складу са тим доноси

ИЗВЕШТАЈ

І - О конкурсy

Факултет политичких наука Универзитета у Београду расписао је конкурс за избор ванредног професора за ужу научну област Европске студије. Оглас је објављен у публикацији Националне службе за запошљавање „Послови“, бр. 989 од 01. 06. 2022. године. Рок за пријаву кандидата истекао је 16. јуна 2022. године. На оглас се пријавио један кандидат – Др Зоран Чупић. Комисија је преузела конкурсну документацију и констатовала да је пријава поднета у складу са условима утврђеним Законом о високом образовању и Статутом Факултета политичких наука, односно текстом конкурса.

II – O кандидату

Др Зоран Чупић је испунио све формалне услове конкурса, тако да ће у наставку Извештаја реч бити о његовој пријави на конкурс и оцени исуђености конкурсних услова за звање ванредног професора за ужу научну област Европске студије.

Биографија

Факултет политичких наука у Београду завршио 1988. године, на смеру Међународне студије.

Магистрирао на Факултету политичких наука у Београду, 1995. године, тезом „Процес транзиције у Пољској, Мађарској и Чехословачкој (Чешкој и Словачкој)“.

Докорирао на Факултету политичких наука у Београду, 2016. године, дисертацијом „Политичке странке у Европској унији“.

Од 1990. године ради на Факултету политичких наука у Београду, прво као асистент-приправник, а затим као асистент на предмету *Међународни политички покрети* 2002. године изабран за асистента на предмету *Европски односи и Европска унија*.

Од школске 2008/2009. ради као асистент на предметима *Политички систем Европске уније* и *Европске интеграције – развој и проблеми*.

Од школске 2003/2004. ради као асистент на последипломским студијама – *Европске студије*, а од школске 2009/2010. године, као асистент на академским мастер студијама *Европске интеграције*. У оквиру последипломских студија држао предавања на предмету *Политички систем Европске уније*.

Од избора у звање доцента, 2017. године, на основним академским студија, ангажован је као наставник на предметима *Политички систем Европске уније* и *Заједничка спољна и безбедносна политика Европске уније*.

На мастер студијама изводи предмет *Политичке странке у Европској унији*, док је новом акредитацијом (од школске 2022/2023. године), акредитован као наставник (мастер студије) и на предметима *Институције и процеси одлучивања у Европској унији* и *Еколошка политика Европске уније*;

Ментор на изради мастер рада и члан великог броја комисија за одбрану мастер радова. Члан комисије за одбрану две докторске дисертације.

Руководилац *Специјалистичких струковних студија – Европских студија*.

Учесник међународне научне конференције *Петровачки дискурси-Европски избори у контексту развоја Европске уније и Западног Балкана* (24.-26. октобар 2019. Петровац - ЦГ), у својству предавача. Тема предавања: *Проблем политичког представљања у Европској унији – Европски парламент као решење или део проблема*;

Репрезентативне референце:

- Зоран Чупић, „Политичке странке на нивоу Европске уније – уговорни оквир деловања“, *ТЕМЕ*, г. XL, бр. 3, јул-септембар 2016, стр.1171-1183 (М24).

- Зоран Чупић, „Европска унија у транзицији“, у *Криза Европске уније (зборник радова)*, уредили Слободан Самарцић и Ивана Радић Милосављевић, Службени гласник, Београд, 2013. стр. 89-101. ИСБН 978-86-519-1730-4. Зборник је резултат научне конференције о Уговору о стабилности, координацији и управљању економском и монетарном унијом (М63).

- Зоран Чупић, „Грађанство ЕУ и европске странке – *aller-retour*“, у *Европски грађанин у времену кризе*, приредили Слободан Самарцић и Ивана Радић Милосављевић, Чигоја штампа, Београд, 2014. стр. 145-163. ИСБН 978-86-84031-67-1. Зборник је резултат међународне научне конференције „Европски грађанину времену кризе: избор између ЕУ и државе чланице као лажна дилема“. Зборник је подржан као део пројекта *Жан Моне модул – Уставна политика Европске уније*, који спроводи Факултет политичких наука Универзитета у Београду, уз подршку *Jean Monnet* програма Европске комисије. (М33).

- *Утицај проширења на Европску унију*, зборник **Србија у процесу придруживања Европској унији**, приредио Слободан Самарцић, Службени гласник, Београд, 2009. стр. 69-89; ИСБН 978-86-519-0407-6.

- **Политички систем Европске уније**, *избор текстова*, уредили Слободан Самарцић и Зоран Чупић, ФПН, Београд, 2007.

- **Европска Унија и процес придруживања Србије и Црне Горе**, приредили Слободан Самарцић и Зоран Чупић, ФПН, Београд, 2003, ИСБН 86-84031-11-3

- *Досадашњи резултати Србије у процесу прикључивања СЦГ*, у **Национална стратегија Србије у приступању Србије и Црне Горе Европској унији**, јун 2005.

- *Процес стабилизације и придруживања*, у **Национална стратегија Србије у приступању Србије и Црне Горе Европској унији**, јун 2005.

- Коаутор са проф. др Весном Кнежевић-Предић, *Демократија и владавина права*, у **Национална стратегија Србије у приступању Србије и Црне Горе Европској унији**, јун 2005.

- **Међународни политички покрети**, ФПН, Београд, 2000. уредници Брана Марковић и Зоран Чупић

- *Партије деснице у земљама Западне Европе*, **Међународни политички покрети**, уредници Брана Марковић и Зоран Чупић, ФПН, Београд, 2000.

- **Процес транзиције у Централној Европи – прва етапа**, Институт за међународну политику и привреду, Београд, 1997, ИСБН 86-7067-043-7.

Радови од значаја за избор у звање:

Комисија је утврдила да је кандидат у пријави навео и приложио у целини 1 научну монографију и 4 рада објављена од последњег избора у звање доцента на Факултету политичких наука Универзитета у Београду. У складу са условима из Закона о високом образовању и Правилника о минималним условима за стицање звања наставника на Универзитету у Београду, Комисија је класификовала, приказала и оценила све радове од значаја за избор у звање ванредног професора редоследом који проистиче из Критеријума за избор у звање.

- Зоран Чупић, *Политичке странке у Европској унији*, Завод за уџбенике, 2018, Београд, 296 стр. (ISBN 978-86-17-19861-7) – **научна монографија;**

Кратак садржај рада:

Основни предмет овог рукописа – политичке странке у ЕУ - аутор је поставио у шири оквир политичког система Европске уније. Он је пошао од уобичајеног теоријског става по којем је ЕУ сложени систем одлучивања и управљања јавним пословима у једној наднационалној заједници-унији, која се састоји од више држава чланица. Основну динамику таквог система аутор види у политичком процесу заснованом на међусобном односу главних актера европске интеграције. То је четвороугаони ланац који чине:

стабилне институције ЕУ, владе држава чланица, политичке странке и интересне групе. Управо једна од тих карика – политичке странке на нивоу Европске уније, представљају главни предмет излагања.

Улогу политичких странака у политичком систему ЕУ аутор објашњава полазећи од њиховог класичног одређења. Политичке странке у модерним демократским државама играју кључну улогу у артикулацији политичке воље грађана и представљању њихових интереса. Њихова улога се сматра незаобилазном у успостављању и функционисању модерне политичке заједнице. Полазећи од тога да су демократија, у савременом поимању те речи, и политичке странке нераскидиво везане, аутор својом анализом одговара на основно питање: шта се дешава када политичке странке покушају да се истргну из тог загрљаја и реше да напусте природно место демократије – националну државу? Ово питање, у најсажетијем виду представља основни научни проблем овог рукописа.

У својој анализи аутор скреће пажњу да историја политичких странака бележи покушаје транснационалног организовања још крајем XIX и почетком XX века, посебно у свом левом спектру. Међутим, истиче аутор, тек појавом Европске уније, а посебно од првих избора за Европски парламент (ЕП) 1979. године, може се говорити о озбиљном покушају како транснационализације тако и супранационализације у организовању и деловању политичких странака.

У својој анализи аутор показује да политичке странке у Европској унији остварују своје деловање на два организациона нивоа, и то као: 1. страначке (политичке) групе, и 2. транснационалне страначке федерације. Први ниво тиче се деловања странака унутар Европског парламента, а други њиховог ширег организовања на паневропском плану. Имајући у виду ово организационо двојство европских странака, аутор се претежно усредсређује на деловање странака у Европском парламенту. Овај процес аутор прати на један историјско-синтетички начин. Он истиче да је до првих директних избора за Европски парламент, 1979. године, постојао већи број страначких група које су временом мењале и састав и назив. До данас, међутим, тај процес је издвојио шест политичких групација које су осигурале стабилно место у досадашњим сазивима ЕП. Њима је кандидат у својој анализи посветио највећу пажњу. То су: социјалдемократи и социјалисти, странке десног центра (народњаци), либерали, радикална левица, зелени и регионалисти, антиевропске странке и екстремна десница.

Рукопис Зорана Чупића *Политичке странке у Европској унији* представља вредан истраживачки подухват. У нашој све обимнијој литератури о Европској унији ово је пионирски рад. Избор теме, и њен резултат, значајнији су стога што је питање деловања странака у ЕУ системски важно за њено функционисање. То питање најуже је повезано са питањем о томе, да ли Унија садржи демократски карактер или бар потенцијал. Ово је проблем са којим се Унија активно суочава већ најмање тридесет година, али, што је важније, проблем који она до данас није решила на начин неповратног и делатног системског решења. У системском троуглу ЕУ који чине политичко представљање, парламент и избори, странке имају свој несмањени значај у поређењу са парламентарним системима модерних држава и посебно парламентарним системима држава чланица Уније. Др Зоран Чупић се подухватио управо тог питања, које је поставио, разложио и разрешио средствима савремене научне методологије.

Значај и допринос овог рукописа садржани су у успешној анализи и на њој изграђеном објашњењу једног феномена који прожима читав институционални поредак Европске уније. Зоран Чупић је показао да нису само избори за ЕП, када је улога странака видљива, место испољавања њихове улоге, већ је то, чак и више и значајније, и фино ткање политичких токова у процесу доношења, спровођења и посебно контроле основних политичких одлука које директно утичу на живот грађана Уније. Али, и више од тога, аутор се упустио у драгоцену анализу системских слабости, обухватајући и сам страначки систем у Унији, које спречавају пуни допринос странака расту демократског карактера ове наднационалне заједнице.

- Зоран Чупић, „Евространке у систему представничке демократије Европске уније – у трагању за идентитетом“, *Социолошки преглед*, вол. LVI(2)/2022. – (M23);

кратак садржај рада:

Уговор из Лисабона предвиђа да ће функционисање Европске уније бити засновано на представничкој демократији. Главни носиоци представничке демократије требало би да буду политичке странке, у овом случају европске политичке странке. Зато је предмет овога рада положај евространака у политичком систему Европске уније. Основно питање је да ли су евространке у могућности да допринесу демократском функционисању политичког система Европске уније и на тај начин изграде свој препознатљив идентитет.

Аутор у раду доказује да, уколико имамо у виду постојећи конституционални поредак Уније, и положај евространака у њему, јасно је да оне нису у стању да допринесу формирању европске политичке свести и изражавању воље грађана Уније.

- Зоран Чупић, „Европска унија у `потрази` за легитимитетом“, *Српска политичка мисао* – бр. 3/ 2022.(M24);

кратак садржај рада:

Европска унија је пројекат без преседана на европском простору а свакако и у међународним односима. Један од главних проблема у њеном проучавању био је, и још увек је, утврђивање њене праве природе. За потребе овога рада прихваћено је одређење Европске уније као функционалног политичког система, али не и државе. У том контексту предмет овога рада је оцена демократског квалитета Уније, посебно са становишта њеног демократског легитимитета. У првом делу рада дат је приказ различитих схватања природе Европске уније. Други део рада посвећен је проблему „демократског дефицита“ и различитим теоријским схватањима тог проблема. Закључни део рада говори о неким предлозима за решавање овог проблема, при чему се констатује да је, у тренутној ситуацију, уз постојећу уговорну архитектуру Европске уније овај проблем далеко од решења.

- Darko Nadić, Zoran Čupić, „Political science approach to the study of `green economy` in contemporary environmental policy. Analysis of performance in Serbia and the European Union“, *International Scientific Conference Sustainable Development and Green Economy*, Belgrade, 19-21. April 2022. Naučno-stručno društvo za zaštitu životne sredine Srbije Ecologica, Beograd (ISBN 978-86-89061-16-1) – (M33);

кратак садржај рада:

Прве две деценије XXI века обележавају три динамичка процеса који се испољавају у променама и развоју пре свега потрошачког друштва, израженој еколошкој свести грађана, као и појачаном интересовању економије за даљим квантитативним растом. Овај квантитативни раст данас представља комбинацију класичног квантитативног раста али усклађеног са идејама одрживог развоја и штедњом природних ресурса. У том смислу, економија, односно пословни сектор, постаје сарадник а не опонент савремене еколошке политике. Разлози за тај обрт се налазе у чињеници да „зелена економија“ постаје нова

профитабилна делатност која сада у себи садржи еколошку свест и на тај начин контролише и ограничава потрошачку идеологију. У раду се даје социолошко-политиколошка анализа идеје „зелене економије“ и могућности њеног усклађивања са теоријским концептом савремене еколошке политике и идејом одрживог развоја. Такође, рад садржи анализу применљивости и успешности „зелене економије“ у еколошкој политици Републике Србије и Европске уније.

- Зоран Чупић, „Европски зелени план – изазов за јединство Уније“, Научна конференција: *Екологија и политика. Европска унија и Србија*, Београд, 27. Април 2022. – (М63);

кратак садржај рада:

Европска комисија је крајем 2019. године објавила *Европски зелени план*, као целовит и свеобухватан оквир одговарајућих политика и мера које за циљ имају постизање климатске неутралности Европске уније до 2050. године. Циљ те нове стратегије раста је да Европа буде први климатско неутралан континент, што подразумева „трансформацију Европске уније у праведно и просперитетно друштво, са модерном, ресурсно ефикасном и конкурентском економијом у којој 2050. неће бити нето емисије гасова стаклене баште и у којем економски раст није у вези са употребом ресурса.“ Најважнији предуслов за успех предвиђеног Плана је свакако његова равномерна и симултана примена у свим државама чланицама Европске уније. Разматрање остваривост тог предуслова је главна потка овога рада. Уколико се имају у виду јасне разлике, пре свега економске али и политичке, између западног и источног (и све више јужног) дела Европске уније, сасвим могуће да инсистирање на спровођењу предвиђених мера, у задатим роковима, доведе до даљег проширења већ постојећег јаза између држава чланица. Такав развој догађаја уједно би био знак за реафирмацију стратегије „Европа у више брзина“ као модела будућег развоја европске интеграције.

Други релевантни подаци о кандидату

- (2022. година) Учесник актуелног пројекта Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, број: 451-03-68/2022-14

- 2011-2014. учесник пројекта *Политички идентитет Србије у регионалном и глобалном контексту* (пројекат је финансиран од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја – број пројекта 179076).

- 2006-2010. учесник пројекта *Србија у процесу придруживања Европској унији* (пројекат је финансиран од стране Министарства за науку и технологију – број пројекта 149051).

- 2010-2014. члан Управног одбора *Института за европске студије у Београду*.

- од 2004. асистент на програму Специјалистичких струковних студија ФПН – *Обука за послове европске интеграције*.

- 2003-2004. координатор међународног пројекта *Програм студентске парламентарне праксе*, спроведен у сарадњи ОЕБС-а и Факултета политичких наука у Београду.

- 2003. асистент на програму *Обука државне администрације Србије и Црне Горе у пословима придруживања Европској унији* (програм је финансиран од Европске агенције за реконструкцију, а спроведен по методологији Европског колеца из Брижа).

- члан тима Факултета политичких наука за писање *Националне стратегије Србије за приступање Србије и Црне Горе Европској Унији*.

- језици: енглески, немачки

- члан Удружења политиколога Србије.

Наставно-педагошки рад

Др Зоран Чупић највећи део свог академског рада посветио је раду са студентима. У својству асистента приправника и асистента држао је вежбе генерацијама студената на основним студијама, на последипломским магистарским студијама, а касније и на академским мастер студијама. Организовао је наставу на специјалистичким струковним студијама и, у том оквиру, држао предавања. Његов наставно-педагошки рад био је изузетно цењен у круговима предавача-професора са којима је сарађивао. Касније, када је уведена студентска евалуација наставно-педагошког рада, Др Зоран Чупић је био оцењиван високим оценама, за шта је у оквиру своје документације приложио и доказе.

III Закључно мишљење комисије

Већ је речено да је комисија меродавно испитала и оценила само прилог Др Зорана Чупића овом конкурсном раду.

Када је реч о условима за избор ванредног професора, Др Зоран Чупић поднео је доказе о испуњености једном научном монографијом, радовима из категорије М20 (два), једним радом из категорије М30 и једним радом из категорије М60. Комисија оцењује највишим оценама ове радове из области Европских студија. У њима се читава аналитичка и синтетичка зрелост аутора и његова способност да једну сложену материју детаљно истражи и изложи у прегледној форми. Када говоримо о досадашњем педагошком раду кандидата, он је општепознат у његовој матичној кући, Факултету политичких наука, будући да је Др Зоран Чупић, као асистент и доцент, годинама успешно радио са генерацијама студентима на савладавању градива на прва два степена студија. При томе имамо у виду чињеницу да су Европске студије новоформирана ужа научна област на Факултету политичких наука и Универзитету као целини (2003/4) и да је кандидат дао свој велики допринос не само настанку Студија него и његовом развоју на сва три степена.

На основу свестрано прегледане пријаве и приложене документације, комисија једнодушно предлаже Изборном већу Факултета да прихвати овај извештај и његов главни налаз – да Др Зоран Чупић испуњава све услове за стицање звања ванредни професор за ужу научну област Европске студије. Комисија предлаже Већу да своје позитивно мишљење проследи одговарајућем изборном телу Универзитета.

Београд, 21. јун 2022.

Чланови комисије

Проф. Др Слободан Самарџић

Проф. Др Радован Вукадиновић

Проф. Др Бојан Ковачевић